

Tekst bij de uitreiking van de Max van der Kamp scriptieprijs 2017

Onderzoeksconferentie Cultuureducatie en Cultuurparticipatie, Amersfoort, 5-2-2017

Prof.dr. Evert Bisschop Boele, bijzonder hoogleraar Betekenis van Cultuurparticipatie, Erasmus Universiteit Rotterdam, juryvoorzitter

Bart van Rosmalen, onze ceremoniemeester, vroeg mij in de aanloop naar deze bijeenkomst: “De openingssessie gaat eigenlijk over ‘maken’. Wat roept dat woord in jou op? Wat maak jij eigenlijk?”

Het antwoord is niet zo moeilijk. Ik maak, als onderzoeker, teksten. Teksten die proberen een plausibel verhaal te vertellen over de wereld waarin wij leven. Het zijn teksten waar ik in zit. Zelfs als ze soms ogenschijnlijk het karakter hebben van academisch seriewerk: inleiding, onderzoeksvraag, theoretisch kader, methodologie, resultaten, conclusie, aanbevelingen, bibliografie. Want zelfs in die vorm – en vaak kies ik voor andere vormen – blijft het *mijn* tekst. *Mijn* verhaal, en *mijn* argument dat dat verhaal plausibel is. En met die plausibiliteitsclaim zet ik mijzelf op het spel. Ik maak me vatbaar voor kritiek, ik nodig uit tot discussie. Want dat is waar het in onderzoek, in de wetenschap om gaat.

Als juryvoorzitter van de Max van der Kamp scriptieprijs ‘maak’ ik natuurlijk ook iets: een oordeel. Samen met mijn collega-juryleden. De jury bestond dit jaar uit:

dr. Lenie van den Bulk, net afgezwaid als senior medewerker onderzoek bij het LKCA

dr. Astrid Rass, docent aan de masteropleiding Kunsteducatie van ArteZ, en verbonden aan de Vereniging CultuurProfielScholen PO en VO

dr. Free De Backer, docent Educatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel

dr. Jeannette Doornenbal, lector Integraal Jeugdbeleid aan de Hanzehogeschool Groningen

Wij werden kundig en adequaat ondersteund door Karin Laarakker van het LKCA.

We probeerden tot een plausibel oordeel te komen in onderling overleg en in onderlinge discussie – daar gaat het immers om. En met de toekenning, en het opschrijven van een naar wij hopen ‘plausibel verhaal’ in het juryrapport, maken ook wij ons kwetsbaar. Want had het niet anders gemoeten? Gekund? Zeker – maar het voordeel van de juryvoorzitter boven de wetenschapper is dat de uitreiking van de prijs finaal is. Waar in de wetenschap de discussie nooit mag stoppen, daar is de discussie over de prijs voor ons na deze uitreiking voorbij. “Over de uitslag wordt niet gecorrespondeerd”, zegt het reglement van de prijs. Dan weet u dat alvast.

Maar het meest kwetsbaar maakten zich natuurlijk niet de hardwerkende juryleden, maar de nog veel harder werkende inzenders van scripties. Elf masterstudenten van een universiteit en 22 van een hogeschool zonden hun scripties in ter beoordeling.

Ik citeer uit het juryrapport, dat ik straks zal overhandigen aan de winnaar en de andere twee genomineerden en dat na vandaag ook op de website van het LKCA beschikbaar zal zijn:

“De variatie in de inzendingen was, zoals ook bij voorgaande edities, op alle vlakken enorm: in onderwerp, domein, in vraagstelling, in aanpak, in ambitie, in niveau. Hierdoor lagen soms onvergelykbare grootheden naast elkaar, en ging het in de beraadslagingen meer om het vinden van balans dan om het bereiken van een unaniem, objectiveerbaar oordeel.”

Uiteindelijk kwamen we als jury toch tot de aanwijzing van drie genomineerden. In alfabetische volgorde:

Anja Reimers (master Kunsteducatie, Hogeschool ArtEZ) - Wenn's menschelt auf der Bühne. Een onderzoek naar maakprocessen in het biografisch theater.

Veerle Spronck (researchmaster Cultures of Arts, Science, and Technology, Maastricht University) - Between Art and Academia. A Study of the Practice of Third Cycle Artistic Research

Mascha van Zijverden (master Education in Arts, Willem de Kooning Academy) - Recrafting Craft. A Synergy of Crafts within Fashion Design Education at Art Schools in the Netherlands

Anja Reimers deed onderzoek naar biografisch theater, waarin de persoonlijke verhalen van de speler op het podium worden getoond en theateraal vormgegeven. Die vorm van theater wint aan populariteit, ook in het onderwijs. Anja deed onderzoek naar de maakprocessen in het biografisch theater in Nederland en Duitsland. Ze kwam tot tien kenmerkende principes, zoals dat de doelstellingen op de speler gericht zijn, dat aandacht voor een kwalitatief eindproduct in dienst staat van het proces, en dat veiligheid een voorwaarde is.

Veerle Spronck's onderzoek gaat over het promoveren in de kunsten; de 'derde cyclus' in de kunsteducatie. De positie tussen wetenschap en kunst leidt tot fundamentele debatten over de afbakening hiertussen. In haar scriptie gaat Veerle Spronck bewust voorbij aan dit theoretisch dualisme door te kijken naar wat promovendi dóen. Ze onderzocht de dagelijkse praktijken van artistiek onderzoekers: hoe maken zij werk dat geëvalueerd kan worden aan de hand van academische én artistieke criteria? Theorie en praktijk blijken niet met elkaar te botsen en zelfs hecht met elkaar verweven.

Mascha van Zijverden's onderzoek richt zich op de onderlinge relatie tussen mode en het hoger modeonderwijs, geconcentreerd op het begrip 'ambacht'. Dat staat door grote uitdagingen in de moderne mode-industrie ter discussie. Mascha verkent in haar scriptie hoe het begrip 'ambacht' moet worden aangepast zodat de kloof tussen modewerkplaatsen en modecurricula aan Nederlandse kunstopleidingen enerzijds en de mode-industrie anderzijds verdwijnt. Hiervoor is het bijvoorbeeld nodig dat studenten (willen) experimenteren met digitale fabricage en duurzame productie.

Het waren de drie scripties die voor ons het dichtst in de buurt kwamen van een mooie balans tussen degelijk én sprankelend onderzoek, tussen abstracte generalisatie én empirische worteling in de praktijk, tussen een objectiverend én een persoonlijk stemgeluid.

Het was die balans die voortdurend onderwerp van gesprek was in de jury. Een gespreksonderwerp dat gestimuleerd werd door het steeds grotere aandeel van arts-inspired, arts-based, arts-informed, artistic research, met name vanuit de masters kunsteducatie van onze hogescholen.

De jury onderschrijft het belang van die ontwikkeling. De discussie over artistiek onderzoek is niet alleen van belang voor het onderzoeksdomein, voor onderzoekers in hbo en wo. Het is geen beperkte insidersdiscussie. Het gaat ook over manieren van kennen in het voortgezet onderwijs, in het basisonderwijs, in het buitenschoolse, in het dagelijks leven.

Het is ook een discussie over theorie, over epistemologie en ontologie en methodologie, over wat we kunnen weten en hoe we kunnen weten en hoe we daarover kunnen 'vertellen'. Over het vertellen van het plausibele verhaal, en over de vraag hoe er in andere media dan de taal verteld wordt en hoe we dan de plausibiliteit van dergelijke verhalen beoordelen en daar weer over communiceren.

Dat is een discussie die zich niet tot hogescholen mag beperken. We hopen dat er in de toekomst ook vanuit de universiteiten inzendingen komen die zich op dit vlak begeven. Zoals we, omgekeerd, hopen dat de inzendingen vanuit de hogescholen de huidige variëteit zullen handhaven en zich niet uitsluitend zullen bekennen tot artistiek onderzoek. Ook wat soms gezien wordt als 'traditioneel', ja zelfs 'rigide' academisch onderzoek is immers het resultaat van creativiteit op het hoogste niveau. Ook daar is ruimte voor - en als het goed gedaan wordt sprake van - een heel eigen vorm van artistiekeit.

Ik zeg dat omdat daar in de huidige discussie soms wat weinig oog voor lijkt. Daarmee wordt een onproductieve schijntegenstelling gecreëerd. Er zijn vele vormen van plausibiliteit, en opnieuw: het is de discussie daarover die het hem doet.

De jury heeft geoordeeld dat tussen de scripties van dit jaar nog geen artistiek – arts based, arts-informed, et cetera - onderzoek bevond dat de genoemde balans tussen degelijk en sprankelend overtuigend gevonden had. De jury is er ook van overtuigd dat dat moment de komende jaren wel gaat komen. En in ieder geval uw juryvoorzitter kijkt uit naar dat moment – nieuwe vormen van plausibiliteitsclaims, nieuwe vormen van discussie. Een discussie die we met elkaar ook de rest van de dag weer mogen aangaan.

Dan nu naar de bekendmaking van de winnaar. De jury heeft gekozen. Ik citeer weer uit het juryrapport: de jury heeft gekozen "voor de scriptie waarin het meeste risico werd genomen en waarin de meeste diepte werd gezocht – met succes. Een scriptie die grondig is, die over grenzen heen kijkt en die bijdraagt aan een actueel debat, en die tegelijkertijd heel goed leesbaar en coherent is." Een scriptie die weliswaar geen artistiek onderzoek *is*, maar daar wel over *gaat*.

De winnaar van de Max van der Kamp scriptieprijs 2017 is geworden: Veerle Spronck.